

DEBRECENI FÜGGETLEN ÚJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKRE: EGY HÓRA 8 K., NEGYEDÉVRE 15 K., FÉLÉVRE 30 K., EGY ÉVRE 60 K. EGYES SZÁM 20 FILLER, VASARNAP 30 FILLER.

MEGJELENÉS: HÉTENTE KÉT SZÁMA

ELŐFIZETŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNY
KÖZTÁRSASÁGI HATÁROZÁSOK: HOFFMANN ÉS KRISZTÓFEL
KÖZTÁRSASÁGI HATÁROZÁSOK: HOFFMANN ÉS KRISZTÓFEL

Vér helyet verejtéket

Debrecen, 1919. február 25.

Kálkápólnán tegnap új honfoglalás történt. A nép, mely ezer esztendő előtt Ázsiából felkerekedett, hogy magának hazát, földet szerezzen, amelynek véres küzdelmei mindig a föld utáni vágyakozásban merültek ki, tegnap elérkezett végső céljához: a föld birtokához.

Amit ezer éves küzdelem, harc, emberpusztítás megérlelni nem tudott, amiért Dózsa György hiába halt vértanu halált, Kossuth Lajos energiája hasztalanul öröklődött fel, a jobbagyságot tegnap végleg felszabadította a Károlyi Mihály emberséges, önzetlen és meg nem alkuvó pacifizmusa. Kálkápólnán játszódott le a nagyszerű történelmi aktus, melyből többé visszatérő útja sem a mai kormányoknak, sem az intrikákkal nem válogató feudális oligarcha kiváltságosak tízezreinek nem lehet. Az a mérőlánc, melynek nyomán a földnélküli Antal Sándor máriászentandrászi féllábu rokkant katona a maga és családja számára a kenyértermő szemet birtokába vette, a régi kiváltságos rendiségnek, az öröklött és szerzett előjogok, történelmi kiváltságok avult ideológiájának a sírhelyét szabta ki. Károlyi Mihály a legnagyobb gesztussal dobta el magát az évszázados hagyományoktól, hogy az igazságosság, emberszeretetek és a szociális fejlődésnek a jogát ezzel szankcionálja. A föld azé lett, aki érte szenvedett, küzdött, akinek vére és verejtéke szántotta dussá a termő barázdákat, melyből ennek az országnak az üdve és boldogulása fakad.

Amikor Kálkápólnán a földreform első kapavágása megtörtént, az új, demokratikus népköztársaság hatalmas fundamentumának soha el nem korhadó bazalttalapzatát rakta le Károlyi Mihály, melyen egy beérhetetlenül erős, boldog és fejlődő Magyarország fog felépülni. Az egész nemzet osztatlan tetszését és szeretetét rakjuk Berinkegy miniszterelnök gratulációja mellé, mellyel Károlyit ennél a nemes és önzetlen aktusnál képviselte, amikor példáját adva az önzetlenségnek, a maga hatalmas birtoktestét osztotta fel elsőnek azok között, akik ezt az országot ezer évig védték, ápolták, virágzóvá tették: a jobbágyi sorban dolgozó millióknak.

Joggal mondta az elnök, hogy a jelszavak ideje lejárt, a nemzet felocsudott kábulatából és tetteket kíván azoktól, akik mindig és mindenhol a nemzet nevében, de a nemzet megértése és megbecsülése nélkül szónokoltak. Bebizonyította ezzel, hogy nemcsak híve a demokráciának és a nép jólétének, de annak meggyőződéses, őszinte harcosa is, aki a törvényt és annak szellemét elsősorban önmagával szemben tartja meg a legbensőségesebben. A kálkápólnai tízenyolcezer holdas Károlyi-birtok felosztása volt ennek kézzizálaga.

Most már hazajöhetnek Amerikából a leltint rezsim száműzöttjei, a hontalan Jánosok, az ifjú köztársaság ifjú elnöke: Károlyi Mihály gróf megnyitotta előttük az utat az új honfoglaláshoz. Ez a nemzet pedig hitet tehet

az új kinyilatkoztatás mellett, hogy ezután nem vért, de verejtéket, dolgos akarást, kálksztermő munkát vár csupán az új Magyarország hűséges fiaitól. Jöjjenek hát az Oceán-karcolók, a hullámok palotakaszárnyái, elszakadt véreink, derék magyar földmives népeink

Gyorsítják a béketárgyalásokat

Március közepére készen lesznek a bizottsági tárgyalások

Páris, február 24. A szövetséges és társult hatalmak képviselői szombaton délután tartott ülésükön a bizottsági munkák módszerét beszélték meg. Olyan intézkedéseket határoztak el, amelyek siettetik a konferencia munkálatait. Az esti gyűlés kézzelfogható eredményt hozott a Németországgal kötendő béke ügyében. Utasították az összes bizottságokat, hogy jelentéseiket legkésőbb jövő hét elején terjesszék elő, hogy Wilson visszatértekor, amely március 13-án lesz, a bizottsági jelentések készen álljanak. Azt hiszik, hogy a legrovidebb idő alatt teljes megegyezést érnek el és csupán az marad hátra, hogy a német megbízottakat meghívják és közölik velük a megállapodásokat, azután elélik tervük a történelmi okmányt s azt aláírják. A szövetséges államok elhatározták, hogy minden ellenséges állammal külön-külön fognak tárgyalni. Németország lesz az első, azután Ausztria, Magyarország, Bulgária és végül Törökország. A Németországgal kötendő szerződésnek négy főpontja lesz. És pedig: 1. katonatávacs, 2. kártérítési, 3. gazdasági és 4. határmegállapítási. Egy diploma nyilatkozata szerint Németországot úgy megfosztják harci eszközeitől, mint a karácsonyi libát a tollától. A kártérítés kérdésében még nincs megállapodás a szövetségek között. Ha nem tudnának megengedni, akkor minden állam külön-külön terjeszti elő igényeit.

28 és fél milliárdot kér a központi hatalmaktól Románia

Páris, febr. 24. A nagyhatalmak tízes bizottsága ülést tartott, amelyen megvitaták az albán és román területi kérdéseket. A román kérdések anulmányozására kiküldött bizottság ez alkalommal meghallgatta Bratianu minisz-

terelnököt és Vajda Sándor román minisztert is. A román hadikárokat megállapító bizottság átnyújtotta Bratianuna k a jelentését, amely szerint a központi hatalmak által okozott károk 28 és fél, az oroszok által okozott károk pedig 4 milliárdra rúgnak.

10 tonna ekrazit levegőbe röpítette a dési pályaudvart

Az állomásépületek eltűntek a föld színéről. Borszalmas katasztrófa hírént jelentik Désről, ahol egy ekrazittal megrakott waggon fölrobbant és elpusztította az egész pályaudvart. A borszalmas esetről Kolozsváron át a következőket jelentik:

A dési pályaudvaron tegnap este egy tíz tonnás vasúti kocsi, mely tele volt ekrazittal, ismeretlen okból felrobbant. A pályaudvar a szó szoros értelmében eltűnt a föld színéről. A robbanás 30 embert megölt, 80-at megsebesített, de nem lehetetlen, hogy a katasztrófa még több áldozata is van. A pályaudvartól 2 kilométernyire fekvő dési házak összes ablakai bezuzódtak. Egy jelenlevő román tiszti bizottság az utolsó szálig elpusztult.

A katasztrófa részleteiről még ezeket jelentik: Az elmúlt héten mintegy 15—20 kocsi-ból álló vonat futott be a dési pályaudvarra. A vonat Romániából jött és magával hozott egy 10 tonna ekrazitot tartalmazó kocsit is. Ezt a kocsit, amely ismeretlen rendeltetéssel érkezett, a románok egy szabad vágányra állították. Tegnap egy román tisztekből álló bizottság jelent meg a pályaudvaron, hogy az ekrazittal telt waggont, amely az esőzések következtében átnedvesedett, megvizsgálja. Alig néhány percig foglalatostokdott a román tisztek a waggon körül, amikor rettenetes robbanás rázta meg a levegőt. Az állomás összes épületei, a pályaudvaron álló waggonok egy

SRANIA

Ma, kedden
február 25.

FERN ANDRA

főszereplésével

Szerelmi vihar

egy szerelmi történet
5 felvonásban.

Vigyázz a nőre

vígjáték 2 felvonásban.

APOLLO

Ma, kedden
február 25.

Detekтив Film.

Második feleség

bűnügyi dráma 4 felv.

Főszereplők:
Bánády Lónka, Hollay
Camilla, Vántóri Gasztáv

Remekek kiállítás
Gyűjtemény leveleik.

Arany Bika Mozi

Ma, kedden
február 25.

Sorsok és emberek

dráma 4 felvonásban.

Előadások 5 és 7 órákor.

pillanat alatt eltűntek. A pályaudvartól mintegy két kilométernyire fekvő Dés város házainak összes ablakai betörték.

Az ekrazittal telt waggont vizsgáló katonatisztek valamelyikének megdondolatlansága idézte elő a robbanást. Ezt a feltevést látszik bizonyítani a román hatóságok szigorú titkolózása. A tiszti bizottság szintén a robbanás áldozata lett.

Az első földosztás

Károlyi Mihály a birtoka fölosztásán részt vett

„Október 31. volt a diadalmas forradalmi napja. De február 23-án tüzte ki igazán a győztes sereg a zászlót a vár fokára” . . .

A kápolnai honvédszobor alapzatáról Károlyi Mihály köztársasági elnök mondotta e szavakat. Ezernyi ember állott, éljenzett, ünnögött a véráztatta mezőn. A kápolnai esztater neve most másodszer íródott be a magyar nép történelmébe. A 48-as jobbjágy-felszabadítás munkáját, melyet nagyszerű férfiak szive, lelke hozott életre, 70 esztendő után ma váltották igazán valóra. Gyönyörű volt ez a nap. Felejthetetlen történelmi emléknap.

Fél 12 lehetett, amikor a vonat begördült a kaál-kápolnai állomásra. Esős, borús, nyomasztó idő volt. A terhes, sűrű felhők egészen beborították az eget. A kis állomáson azonban lelkesen, vidáman harsan fel az éljen. Nemzeti színű zászlók alatt a keskeny perront elepte, beborította a tömeg, a közeli falvak, járások népe. Eger városából, a megye székegyéből különvonat hozta a kiüdötségeket. Lehetek mintegy kétszázan.

Zugó éljenzés fogadta a köztársaság elnökét, hogy megjelent népe között, amely igazán az ő legsajátabb népe. Azokból a falvakból, ahol ő maga is született, ahova fűzi anyai ifjúkori emlék.

Ciprusok fogják körül a honvédszobor négyszögletes magas talapzatát. Lépcsők vezetnek a dombra, ahonnan körös-körül ellátni messze tiszta időben a lankás Mátra elnyúló vonaláig s le az alföld messze, kékes horizontjáig, ma felhők takarják el a láthatárt. Az országút mentén az akácok kettős sora a nehéz ómos kűdbe vész. Fekete emberfűrtök csüngenek a domb meredek oldalán. Lent óriási körben paraplék roppant tömege, aztán nagy vonalban lovasok, odébb tábor a várakozó szekerekből.

A domb tetején áll Károlyi Mihály elnök, körülötte a miniszterek. Szállnak a szép, formás szavak. Jóleső érzéssel hallgat, figyel mindenki, s mintha tompán, mélyen megismétlődének a mondatok. Baloldalt a magas magtárak, uradalmi házak emelkednek, elől nagy hodályszerű épület, valamikor vendéglő. A háboru előtti régi jó időkben az egrí jogászok ültek még benne évente jófajta rizling mellett a kápolnai csata emlékére.

Innen a fehérre meszelt falakról verődik vissza a hang. — A nyomott felhős égbolt alatt kétszer hallani minden szót, állapítja meg egy bedrei napszámos.

— Antul jobb az hé. Olyan szépen mondja — felel meglegedve a szomszédja, veres csikos subába bújó öreg paraszt.

Az elnök beszéde alatt történt alig néhány perccel azután, hogy szavaiba kezdett, hogy lassanként világosodni, derülni kezdett a komor, sötét égbolt. Előbb egy világos folt jelent meg, aztán egyre ritkásabbak lettek a cseppek, egyre jobban fogytak az égről a felhők, a paraplék egymásután lecsukódtak. Az elnök még beszél, a szava mind forróbb, lelkesebb lesz. Áhítatos odaadással figyelik az arcok s mindenki és mindenre: a fehér házakra, a zöld gyepre és barna szántásra, köröskörül a hallgató emberek színes tömegére ráömlik a gyönyörű enyhe napfény, a termékeny csodálatos tavaszi verőfény, hűskösen, komoran

kezdődött a délelőtt, de déltájban szép tavaszira vált az idő s mintha a korszakok találkozásának szimbóluma lett volna ez a nap. Szimbólum annak, hogy a régi Magyarország találkoznék az újjal.

Gyerekek álldogálnak a gyepen a tömeg szélén egy pesti ur megszólítja az egyiket:

— Hát aztán tudod-e, hogy ki beszél mostan?

— Hogyne tudnám, mikor a mi falunkból való Károlyi Mihály.

— Azt is tudod, hogy micsoda ő?

— Persze, hogy tudom. Gróf vót, oszt most, hogy köztársaság lett, hát ő a legőbb: ő az elnök.

Egy másik fiu, lehet ugy tizenkét éves, kicsit arrébb áll magánosan, a két kezét a zsebébe dugja. Rettentő nagy sáros bocskorok a lábán, a kis sápadt arcával mereven néz fel a szobor felé, ahonnan azok a szép szavak jönnek.

— Hogy hívják gyerek, — kérdik.

— Szabó Józsinak.

— Tudod-e hogy mit csinálnak itt mostü

— Azt akariák, hogy földet kapjanak.

— A te apádnak van-e földje?

— Nincs. Napszámos.

— Hát te iskolába jársz ugy-e?

— Nem a. Régen nem. Napszámos vagyok én is.

Az utolsó szónok beszéde közben fentről a magashól furcsa zaj hallatszik. Repülőgép

berregése. Az emberek kíváncsian fordulnak hátra. A masina egyre közelebb jön, egyre lejjebb száll, a hasán már látszik a piros-fehérvörös szín. Most az emberek feje fölött húz el. Sokan pár lépést is szaladnak utána. Egyszerre csak mintha szürke galambraj szállna le belőle.

— Mi a csuda a, — kérdi egy legényforma ember.

— Mi?! Hát repülőgép.

— Azt tudom. De amit lehánynak róla?

— A repülő-papir, amely ugyan az idő miatt kissé elkésve érkezett meg, a földosztást hirdeti meg a népnek.

Rövid, egyszerű ebéd mellé ültek ezután az ünnepség idegen résztvevői. Főköztös parasztasszony ült a köztársasági elnökkel szemben. A kincstári dohánybeváltó épületében folyt le az ünnepség. A vendéglátói tisztet Mikszáth Gyula — néhai jó Mikszáth Kálmán testvéröccse — látta el. Borju-pörkölt, pogácsa volt a menü. A beszédek persze egymást érték. Egy-egy szónoklat után a kápolnai füstös legények zendítettek rá a tusra. Szokatlan különös öröm és érzés volt. A fehérre meszelt hatalmas teremben az összeácsolt asztalok mellett. Így egymás mellett látni a köztársaság első elnökét főköztös asszonyokat, rokkant katonát, zsellér napszámos parasztot. Az egyik oszlop mellett állott csendesen, tétován, csodálkozóan figyelt egy ősz bajszú görnyedt alak, az öreg Tiborc.

A város-felekezeti nyomda és a könyvesboltja

Ahol önköltségi árral hasznot produkálnak — Ki ellenőrzi a városi könyvkiadót? — A város beáll árdráglítóvá? — A szerződés, amelyet nem tartanak be — A város és egyház szétválasztása

A néptanácshoz apelláltunk, amikor a városi nyomda könyvesbolt-alapítási tervével kapcsolatban rámutattunk a városi tanácsnak e kérdés körül követett sunyi takarékjára és megszellőztettük

a város és a tisztántuli egyházkerület szerződésének

soros lapjait.

A városi nyomdavállalatnál zsonglőri ügyeskedéssel tudnak a számokkal és számításokkal bánni. A nyomdavállalat állandóan

káprázatos nagy nyereségekről

számol be. Ezeknek a káprázatoknak egyszerű a magyarázata. A társasági szerződés 3-ik §-a szerint a nyomda Debrecen város szükségletét

önköltségi áron

tartozik szállítani, ez pedig sohasem történt meg, mert a nyomda a város szükségletét állandóan

jelentékeny nagy haszonnal

szállította és szállítja. Erről könnyen meggyőződést lehet szerezni, hiszen anélkül, hogy az árak szakemberek által felülbíráltatnának, csak rá kell tekinteni a nagy nyereségeket felmutató zárszámadásokra és mindenki előtt tisztán állhat, hogy akkor, amidőn a nyomda a háboru alatt tulnyomó részben a város szükségletét állította elő, hogyan lehetséges önköltségen való dolgozás mellett azt a nagy hasznot kimutatni és még ezenkívül a nagyszámu

felügyelő bizottsági tagoknak fejenként 5—6000 koronát

évenként fizetni.

A szerződés 10. §-a szerint a felügyelő bizottságnak az évi mérlegben tiszta hasznóból 12% jutalék jár. Minthogy a múlt évben

tudomásunk szerint mintegy 500,000 korona nyereséget mutatott ki a nyomdavállalat, ebből körülbelül

60,000 korona illeti meg a felügyelő bizottság tagjait.

Kérdezzük tehát, milyen közérdek kívánja meg egyáltalán a városi nyomda fejlesztését és pláne egy új üzletnek a létesítését? Közel áll az a feltevés, hogy a döntő szempont az, hogy

a városnak, tehát önmagának nagy haszonnal szállítson nyomtatványokat

hogy a nagy közönség előtt egy látszólagos, de lényegében fiktív nagy eredményt mutasson ki és ennek egy jelentékeny részét, igen csekély munkával megrótt

felügyelő bizottság tagjainak fizesse ki.

Mindezekről függetlenül pedig, joggal merül fel az a kérdés: mi szüksége volt Debrecen városának arra,

hogy maga mellé társat vegyen?

Végre is, Debrecen város elég vagyonnal rendelkezik és mindenesetre tud gondoskodni arról, hogy ha tényleg szükséges, — bár a város érdekében egyáltalában nem szükséges — hogy a nyomdavállalatot fejlessze, akkor a szükséges pár százezer koronát a sajátjából fektesse bele a vállalatba és semmiesetre nincsen ráutalva arra, hogy idegen társat vegyen magához és ezáltal a 350 év óta a város tulajdonában álló vállalatot

felekezeti nyomdává tegye:

mert az csak nem képezheti vita tárgyát, hogy amely pillanatban a tisztántuli református egyházkerület, mint egyenjogu társ lépett be a vállalatba, attól kezdve a nyomda felekezeti nyomdává vált.

A nyomdavidálat egyébként a városi tanács szíves közreműködésével

teljesen jogtalan hasznokat is produkál.

Igy például: a háború folyamán a közellátási és közlemezési hivatalnak sok százezer koronát kitevő nyomtatványra volt szüksége. Ezeket a nyomtatványokat a városi tanács intézkedése folytán kivétel nélkül mind Debrecen város nyomdájában készítették, ami rendben volna abban az esetben, ha ezeket a nyomtatványokat is a szerződésnek megfelelő

önköltségi áron szállította volna a nyomda, mert akkor ebből a köznek haszna lett volna. Ez azonban nem történt meg, hanem ellenkezőleg: a nyomda mindezeket a horribilis nagy összegekre rugó nyomtatványokat

igen nagy haszonnal szállította

a fentemlített közhivataloknak, már pedig ahhoz nincsen joga a városi tanácsnak, hogy minden más nyomda megkérdezése nélkül a jelentékeny nagyszámú munkákat a saját nyomdájában nagy haszonnal készíttesse. — Nincsen joga egyrészt azért, mert a helybeli adófizető más nyomdavidálatokat megfosztani a munkaalakmaktól lehetetlenség, de nincs joga azért sem, mert az lett volna a kötelessége, hogy felszólítsa az összes nyomdákat és ott készíttesse a nyomtatványokat.

ahol azok a legolcsóbban előállíthatók lettek volna.

Ily módon egyrészt lehetővé tette volna, hogy Debrecen város többi nyomdáit, amelyekre a háború súlyos terheket rótt és munka nélkül állottak, munkával el lettek volna látva, másrészt a közellátási és közlemezési hivatal

jelentékeny nagy összegű megtakarításokat eszközölt volna.

Akkor tehát, amikor a város vagyona felett ilyen felületességgel hoztak egy határozatot és a tiszántúli református egyházkerület javára

hatalmas összeget ajándékoztak,

amikor a nyomdavidálat csakis oly módon hajt jövedelmét, ha a város szükségletét megállapodás és a város közönségének érdeke ellenére horribilis nagy haszonnal szállítja, mert különben egyáltalán nem jövedelmezne, nem is beszélve arról a horribilis költséggel, mely a társasület létrejötte folytán előállott a különböző nagy fizetésemelések következtében: akkor teljességgel lehetetlenség engedélyt adni arra, hogy a nyomda kezelésében még egy

nyílt könyv- és papirkereskedés

is létesíttessék. Hiszen ez a könyvkereskedés, amely azzal kezdi működését, hogy 15,000 korona helyiségbérfizetés mellett mintegy 20—24,000 korona fizetéssel egy egyáltalán nem szakembert alkalmaz üzletvezetőnek, mindjárt a megnyitás pillanatában még az elkerülhetetlenül szükséges személyzet alkalmazásával, adó, fűtés, világítás, postaköltség, stb-vel, mintegy

150—200,000 korona évi költséggel

kezdi meg üzletét, azonkívül 100,000 korona költséggel rendel meg egy üzleti berendezést, amelyhez még legalább 50,000 korona más üzleti berendezések, mint lámpa, kirakatállványok stb. szerzendők be és néhány százezer koronát azokba kell fektetni, lehetséges-e az, hogy ilyen költségek és befektetések mellett ez az üzlet, amely nem úgy, mint a nyomdánál, tehát nem a város szükségle-

téből szerzi be nagy jövedelmét, prosperálhasson? Nem!

Hogyan és ki fogja továbbá ellenőrizni ennek a nyiltüzletnek árubeszerzéseit, eladásait, befolyó pénzeit?

Senki! Rá lesz bízva az üzletvezetőre. Ezt megteheti egy magáncég, ahol a főnök a saját érdekében gondot fordít arra, de nem teheti meg a város, amelynél

a veszteségeket a város közönsége fogja

az éppen elég magasra emelkedett pótdó ujjabb emelésével megfizetni majd évek múlva amikor a veszteségekre rájön.

És csak úgy mellékesen jegyezzük meg, hogy épen ezt az időt találta alkalmasnak a nyomda vezetősége arra, hogy ilyen üzletet nyisson, amikor tudvalevőleg

árukat a legnagyobb nehézségek árán lehet beszerezni.

A régi összekötéssel rendelkező cég még csak kaphat árut, új üzlet azonban csak

a lánckereskedelem útján szerezhet be árukat ami maga után vonja azt az éppen nem kívánatos eredményt, hogy Debrecen város fog üzlete révén hozzájárulni ahhoz, hogy

árdrágításokat kövessen el.

De nem engedhető meg azért sem, mert a város hivatala van közüzemek fenntartására, de nincsen hivatala adófizető polgárok, kereskedők tönkretételére. A polgármester ur 15282—1917. elnöki szám alatt a Hoffmann Sándor 377/24039—1916. számú közgyűlési határozat elleni felelőszékre, amelyet a nyomda társulása annak idején adott be, többek között azzal is érvel a belügyminiszter előtt, hogy jelenleg a helyzet az, hogy „két számbavehető nyomdavidálat megfeszített munkával sem képes a keresletnek eleget tenni, úgy, hogy a városi nyomdavidálat tovább fejlesztése már csak azért is, hogy az egyre növekvő kereslet kielégülést találjon, szükséges.” Hát ez sem felel meg a tényeknek, mert Debrecenben az említett két nagy nyomdán kívül

számos kis és középszerű nyomda van,

ezek a legnagyobb nehézségekkel tartják fenn magukat, az év igen jelentékeny részében munka nélkül állanak és a városi nyomda, mely csak arra volna hivatva, hogy a város szükségletét ellássa, a magánmunkát veszi el a többi nyomdától, hogy nagy hasznót kiemelve, a nyomdai felügyelő bizottság díjazását is magasabbra emelhesse. Budapest főváros is rendelkezik nyomdával, az államvasutaknak is van nyomdája, de ezek — egész helyesen —

magánmunkát egyáltalán nem vállalnak,

hanem az előbbi csak a fővárosnak, utóbbi csak az államvasutaknak dolgozik. De maradjunk a polgármester ur érveinél, vajjon

a 15 meglévő könyv- és papirkereskedés sem tudja ellátni a város közönségének szükségletét?

Ezek mind modern színvonalon álló üzletek. Hát szükséges-e ilyen körülmények között, hogy a

város vagyont ilyen kockázatos vállalatba fektessék

és hogy minden erkölcsi alap sutbadobásával 15 elsőrangú kereskedő megélhetését lehetlenné tegyék? Nem! Erre nem mondhatja a polgármester ur sem, amit a nyomdánál mondott, hogy azért kell könyv- és papirkereske-

dést nyitnia a városnak, mert a meglévők nem tudják a szükségletet kielégíteni.

De minő jogon határozza el a nyomdai felügyelő bizottság önkényesen egy ilyen nagyobb szabású befektetéssel járó új vállalat létesítését akkor, amikor a társasági szerződés 9-ik §-a azt mondja, hogy a

„a városi tanács határoz a könyvnyomdavidálat berendezésén, vagy felszerelésén eszközlendő nagyobb változtatások, beruházások és munkálatok felett.”

Nem lehet vitás, hogy egy több százezer korona befektetéssel, több százezer korona évi költséggel járó új vállalat létesítése a nagyobb szabású beruházások közé tartozik. — Miután pedig a tanácsnak minden határozata a közgyűléshez, illetőleg most már a néptanácsához, annak határozata pedig a belügyminiszterhez felelőbe kerül, egész világosan megállapítható, hogy

a városi tanács azért nem hoz hónapok óta a könyv- és papirkereskedők által benyújtott előterjesztésre határozatot, hogy ilyen módon elzárja a lehetőségét annak, hogy a mennyiben hozzájárulna a felügyelő bizottság határozatához, az a megfélemlítő fórumokhoz megfélemlíthető legyen.

Azt hisszük, ezek után világosan áll mindenki előtt: nemcsak az szükséges, hogy a tervbe-

vetett könyv- és papirkereskedés létesítése megakadályoztassék,

hanem a város közönségének jói fellegott érdekében sürgősen revízió alá kell venni a város nyomdavidálatának

a tiszántúli református egyházkerülettel kötött társasági szerződését és el kell határozni annak felbontását.

Annól, hogy a régi korszak emberei egy a városra nézve ilyen anyagi és erkölcsi hátrányokra járó, vaióságos szegényteljes szerződést kötöttek abból, hogy a város vezetősége helyesnek tartotta ezen nagy mulattal bíró

városi nyomdát felekezettivé tenni,

nem következik, hogy a mai helyes szociális irányzat mellett egy ilyen szerződést respektálni kell.

A társasület rendkívül egyszerű módon, a másik fél minden károsodása nélkül megszüntethető,

mert semmi egyéb nem kell hozzá, mint visszafizetni az egyházkerületnek a nyomdavidálatba fektetett tőkét.

A munkásotthonban lesz a kulturpalota is

A város megszerezte a szükséges telkeket

A városi tanács mai ülésén foglalkozott a Péterfia-utcán létesítendő munkás-otthon kérdésével, amelyben egy jelentős lépés és egy újabb igen érdekes és a kivált semmiben sem hátráltató kombináció merült föl. Az ugyanis, hogy a Debrecenben tervezett kulturpalotába elhelyezendő intézmények részére is létesíttessenek a munkás-otthonban helyiségek s ebben nyerjenek elhelyezést a ma még javarészen hajléktalan kulturintézmények.

Az ügyről Csűrös Ferenc dr. kulturatanácsnok referált a tanácsülésen. Előterjesztette, hogy a városi muzeum igazgatója annak a föl-

bertült eszmének kapcsán, hogy a Munkás-otthon fölépítésével a kulturpalota kérdése is megoldást nyerhetne, amennyiben a közmívelődési intézményeket is ott helyeznék el, e kérdésben előterjesztést tett a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségének is kikérve annak véleményét. A főfelügyelőség örömmel vette tudomásul ezt a tervet, de figyelmeztette a tanácsot, hogy a múzeum, képtár és könyvtár különleges építkezési elhelyezkedést, berendezkedést kíván s csak az épületkomplexum egy külön szárnyában helyezhető el célszerűen.

A városi tanács e fontos körülményt a mérnöki hivatal tudomására hozza és fölhívja, hogy a hozzávetőleges előirányzatot ennek megfelelően egészítse ki, a tervpályázat szövegét sürgősen dolgozza át, hogy a munkásotthon ügye mielőbb a néptanács elé terjeszthető legyen.

Ugyancsak a mai ülésen Magoss György dr. főügyész bejelentette, hogy a Péterfia-utca 30. számú telekre az elővételi jogot 200.000 koronáig megszerezte április hó 15-ig terjedő érvényes. E telekkel elérhető az a cél, hogy a munkásotthon palotája három fronttal fog bírni s a Péterfia-utcai frontja szélesebb lesz. A tanács a jelentést kiadta sürgős véleményadás végett a mérnöki hivatalnak, hogy az így kibővülő területen a munkásotthon épületkomplexuma miként fog megfelelő elhelyezést nyerni. Egyben a tanács állást foglalt a terület megvétele mellett.

A kulturpalotának a munkásotthonba való bekombinálása semmiféle pénzügyi nehézséget nem okoz, mert tudvalevően a kulturpalotára a miniszter több százezer korona szubvenciót engedélyezett, és abból már nagyobb összeget ki is utalt.

HIREK

A Debreceni Független Ujság négy oldal. Ma szokatlannal kis terjedelemben jelenik meg a Debreceni Független Ujság. Ez nem a szerkesztőség hibája, nem is a nyomdái, amelyek lelkesedve, örömmel dolgoznak minden éjszaka, hogy jó és szép lapot adjanak a közönség kezébe, hanem annak a rendszernek, amely a mai amugy is szomorú gázszolgáltatási viszonyok között a gázgyárban uralkodik. A szedőgépeknél ugyanis gáz olvasztják a betűk öntéséhez való ólmot. Ez a gáz azonban éjfélkor, amikor a legnagyobb a munka a szedőgépnél és amikor viszont a gázgyár elálmósodik, egyszerre pislogni kezd és lassan elalszik. Így történt ez ma is. Budapesti, bécsi, berlini tudósítások, amelyek éjjel után jönnek és amelyek az egész világ eseményeit hozzák, befagytak abba az ólomba, aminek a fölolvastatásához a gázt még 12 óra előtt egyszerre, bejelentés nélkül visszazsivta a gázgyár. De ezért is mi kérünk bocsánatot és elnézést a közönségtől, amely megértéssel fogja tudomásul venni ezt az egyszer előfordult esetet.

Összehívták a néptanácsot. Handler Gyula kormánybiztos-főispán Debrecen város törvényhatósága néptanácsát február hó 25-én, azaz kedden délután 3 órakor a város székházának kistanácstermében ülésre hívta össze. Az első néptanács tárgya: A néptanácsnak az 1919. évi VIII. t.-c. értelmében való megalakítása.

Simonffy Emil halála. Csűrös Ferenc dr. kulturtanácsnok ma bejelentette a tanácsnak Simonffy Emil zeneiskolai igazgató halálát. Csóka Sámuel polgármester-helyettes szép szavakban méltatta az elhunyt kiváló érdemeit. A tanács kimondta, hogy az elhunyt emlékéért és érdemeit jegyzőkönyvben örökíti meg, családijához részvétiratot küld s a temetésen testületileg részt vesz.

Dr. FÉNYES JOGI SZEMINÁRIUM

Debrecenben, Ferenc József-ut 71. sz.
ELŐKÉSZÍTŐ ÉS REKAPITULÁCIÓKURZUSOK, KÜLÖN SZAKELŐADÓK. JEGYZET KÖLCSÖNZÉS VIDÉKRE IS.

Szabad Iskola. Kedden este 6 órakor a kollégium dísztermében Fenyvesi Andor felsőkereski iskolai tanár „Ujabb eredmények a fizika terén” címen tart előadást. Ez alkalommal a tömegvonzás magyarázatát és törvényeit és Eötvös bárónak a mennyiségi erőre vonatkozó vizsgálatait ismerteti. Különösen azt fogja fejtegetni, hogyan hasznosíthatók e vizsgálatok eredményei a földben levő ásványi termékek és földgáz források kipuhatólására. Minthogy a Hortobágyon sejtett földgázkutak révén városunkat is közelről érdeklik ezek a vizsgálatok, kétségkívül látogatott lesz ez az előadás is. — A Szabad Iskola szerdán kivételesen a kath. főgimnáziumban tartja előadását.

Káldor Dezső mulat... de még menyire mulat. A debreceni függetlenségi Károlyi párt márc. 4-én, farsang utolsó napján, az Arany Bika dísztermében tartandó, táncos, confetti-csatával egybekötött, nagy művészestélyen.

Fütyül... de nem a szél, hanem Káldor Dezső. A debreceni függetlenségi Károlyi párt által márc. 4-én az Arany Bika dísztermében rendezendő nagy művészestélyen. Jegyek előre válthatók: A „Nizzai” és „Rózsa” virág-csarnokokban, Csáthy és Aczél könyvkereskedésekben. Színházi Figaró szalonjában és a párt pénztárnokánál, Kigyó-utca 53. (fűszer-üzlet). Telefon 170.

SZÍNHÁZ

A színházi iroda hírei. Ma a Vigszínházban a „Tiszt urak a zárdában” című szép zenéi és mulatságos vígoperett kerül színre, mely az egész énekes személyzetet foglalkoztatja. — *Amor a pénzügynök* a címe annak a kitünő, szellemes, pirosszínlapos bohózatnak, mely csütörtökön kerül színre a Vigszínházban s mely a szezon legsikerültebb darabjai közé sorolható.

Fern Andra főszereplésével egy meglepő szépségű ötfelvonásos szerelmi drámát mutat be az Uránus. — Holnap, szerdán Paul Wegener főszereplésével a Hamelni Patkányfogó.

Második feleség bűnügyi detektivdráma négy felvonásban ma utoljára az Apollóban. — Holnap, szerdán Bernstein Henri világhírű drámája a Baccarat. Jegyelövétel.

Sorsok és emberek, ez a kiváló szépségű négy felvonásos dráma ma utoljára az Arany Bika moziban. — Holnap Magda Sonja főszereplésével Don Juan utolsó kalandja című négy felvonásos filmjáték és a Kis balletpatkány c. 3 felvonásos vígjáték.

A hamelni patkányfogó című eredeti német mondát mutatja be brilliáns filmfeldolgozásban szerdán és csütörtökön az Uránia. — A monda szerint 600 évvel ezelőtt anyira elszaporodtak Hameln városában a patkányok, hogy fűrhetetlenné tették az emberek életét. Már-már végleg elkeseredett a lakosság, amikor megjelent a városban egy ismeretlen furulyás és egy arany forintért vállalkozott arra, hogy kiűzi a patkányokat. Lement az utcára, elővette hangszereit és csodálatos hangokat csalt ki furulyájából, mire a patkányok mindenimben elősereglettek és követték őt, aki egy folyóhoz csalván őket, belevezette a patkányhadat a vízbe. Amikor munkája fizetségét kérte a város urai megtagadták az arany forintot, erre a furulyás bosszúból hangszere segítségével magával csalta a város gyermekeit és eltüntette őket egy hegy belsejébe. Soha többé nem látták viszont gyermekeiket a szülők. A csodálatos furulyást Paul Wegener, a Gólem híres alakítója játssa bravuros művészettel. Méltó partnere Lyda Salmonowe. Tekintettel a nagy érdeklődésre, ajánlatos a jegyekről előre gondoskodni. Jegyelövétel.

Gróf Dessewffy Anrói bűnszentmihályi uradalmában eladó

igen szépen fejlett 10.000 darab lucfenyő és 3000 darab fekete fenyő csemete.
ára 100 darabonként 50—80 centiméterig 300 korona; 80—100 centiméterig 400 korona,
csomagolás önköltségen, szállítás vevő költségére, veszélyére vasuton mihelyt lehet.

Apróhirdetések.

Aranyat-ozlatót, szőlő zálogleveleket (zálogadónlakat) és egyéb tárgyakat a legmagasabb árban veszek. — Meghívásra házhoz is elmegyek, Steiner Mihály Széchenyi-u. 19. szám.

Máthél János vízvezeték, csatornázás, fürdőberendezési vállalkozó Darabos 54. Telefon 321.

Elvállalok vörösrézből központi főzdek és pálinka'főző üstök készítését. Mendlovits szeszgyár berendezési vállalkozó Nyírabátor.

Gummi-bélyegzőt

peccsinyomat és mindenféle véset fémbe készít
PAULÓ vésnök Batthyány-utca 22. szám Gummi-bélyegzőt 24 óra alatt készítek.

Eladó Varga-kert, Keleti-sor 7. sz. alatt, a Salétromos kaszárnya mellett lévő 1 hold telek, amelyen 50 méter hosszú, deszkából épített barakk van. Az egész telek 3 méter magas deszkakerítéssel van körül véve. Értekezhetni Debreceni Gazdák Bankjánál, Kossuth-u. 17.

Kifutó fut keresünk, Hegedűs és Sándor könyvkereskedés, Póposta mellett.

Sítagot ingy en kaphat bárki, Plac-utca 34. szám alatt.

Ismeretiséget keresem föltétlen imeligens szép fiatal asszonynak vagy lányknak, kívül szába időmet kedvesen eltöltethetném. Leveleket! „Főhadnagy” jelígre a kiadókba kérem.

Könyvelő naponta pár órai bármilyen irodai munkát keres. Cím a kiadókban.

Mész érkezik rövidesen, vevők előjegyezhetik kicsinyben, nagyban Sümeginéél Csapó 11.

Szép új szalonszoba berendezés eladó Darabos 54.

SULFOTIN gyógyszer érkezett **GRÓSZ NAGY FERENCZ** „Arany egyszarv” gyógyszerárába (Színház mellett). — Ugyanott mindenféle pipere cikkek, parfümök, száj- és hajvizek legolcsóbban beszerezhetők.

Debreczeni Háztulajdonosok Egyesülete hivatalos helyiségét 1919 február 1-től kezdve Debreczeni Gazdák Bankja Kossuth-utca 17. szám alatt lévő ingatlan forgalmi osztályához áthelyezte. A háztulajdonosok az egyesületet mindenféle ügyes bajos dolgokban ott kereshetik. Akik még a Háztulajdonosok Egyesületébe nem léptek be, azok szintén jelentkezhetnek ott. Debreczeni Gazdák Bankja ingatlan forgalmi osztálya.

Aktinok törött aranya, ezüstpénz, ékszerszere, vagy zöloglegye van eladó, hívja meg Krámeri, Arany Bika-bérház 8.

Irógépet legjobban javít Keszler, első debreceni műszerész Széchenyi-u. 1.

Szép új szalonszoba berendezés eladó, Darabos 54. Hétfőn megtekinthető.

Ház állomásnál, két szobás, azonnali beköltözéssel eladó Sümeginéél, Csapó 11.

Megvételre keresek nevezve hold jó minőségű szántóföldet tanyával, lehetőleg a város közel Ugyszintén Debreczenben egy 4—5 szobás kerü villa lakást meléképületekkel. Ajánlatokat terület és ár megjelöléssel Kölcsey Béla Olcsvo, Szatmármegye címre ajánlotti levélben kérek küldeni. Közvetítők kizárva.

Munkások férfiak, kik a seprákötést teljesen értik, anyagkészítésre nők, kik tudnak cirokananyagotlékésztíteni sepru varáshoz értő varóleányok, azonnali munkára felvételnek magas fizetéssel, kik szakmunkások, csakis azok jelentkezzenek azonnal, munka könyveikkel Darabos-utca 12.

Eladóház Nap-utcán, csinos családi ház, 3 rendbeli lakással májusi beköltözésre. Dezső, Maróthy-utca 19.

Eladóház Magoss-utcán modern uriház 8 és 3 szobás lakással májusi beköltözésre, Dezső, Maróthy-utca 19.

Eladóház Gyöngyvirág-utcán modern újház fűszerezéssel májusi beköltözésre, Dezső, Maróthy-utca 19.

Széchenyikertben 2 szobás újház téli-nyári lakásra, májusi beköltözésre, gyümölcsös, veteményessel eladó. Dezső, Maróthy-utca 19.

Eladóház Cserépes-utcán egyszerű kis ház nagy udvarral eladó. Dezső, Maróthy-utca 19.

Eladóház Péterfia reszen, sarok bérház, 3 rendbeli lakással, fűszerezéssel, vendéglővel eladó. Dezső, Maróthy-utca 19.

Pöldbörlet 91 hold fekete föld, állomáshoz 5 kméterre, tavaszi vetőmaggal azonnali átvételre kiadó. Dezső, Maróthy-utca 19.

Eladó építési anyagok: 8 méter hosszú, 6 méter széles épület padlás gerendái, deszkái, szarufái és 5 méter hosszú, 3 méter széles maglár téglalap, cseréptelével, Dezső, Maróthy-utca 19.

Elvállalok jótállás mellett cserépkályhák szakaszeru átrakását, javítását, takarótűzhelyek rakását, falazását. Levélbeli meghívásra azonnal jövök vidékre is. Nagy János kályhás mester Debreczen, Tanító-u. 8 szám.